

čja, kjer je kaj mogoče razložiti tudi s pojmom ideologije. Da bi malo bolj pojasnili, za kaj nam tu gre, se bomo v naslednjem razdelku s pretežno sociološko usmerjenim pogledom ozrli na nekatere vidike, ki jih sugerirajo različni diskurzi o zakonski zvezi in o družini v Sloveniji.⁶

Slovenska družina

Zakonska zveza je okvir ljubezni. Družina je osnovna celica družbe. Družina je temelj naroda. Družina je življenjska skupnost moža, žene in njunih otrok. Zdrava družina je pogoj zdravja družbe. Družina je nena-domestljiva pri vzgoji otrok. Družini je treba posvetiti vso družbeno skrb. Družina je v krizi. Družina ne sme biti prepuščena sama sebi. Zakon je vrednota. Zdrava družina oblikuje moralnega in odgovornega posameznika. V družini človek postane človek. Zakonski zvezi moža in žene moramo znova priznati več pomena. Samo zdrava družina zagotavlja narodu prihodnost. Družinska sreča mora biti eden najpomembnejših ciljev posameznika in družbe. Družina mora nuditi človeku zadovoljstvo, ki ga motivira za boljše delo. Slovenci smo družinski ljudje. Božič je družinski praznik.

Ti citatni stavki, pobrani iz že dokaj vsakdanjega in tudi političnega govorjenja, pričajo, da je tematika družine nadvse primerna za izrekanje ideoloških propozicij. Po retorični stiliziranosti, po mestih, s katerih jih izrekajo, lahko sodimo, da se ustvarja vtis nekakšne singularnosti in izjemnosti te problematike; kot da je družina najbolj ogrožena prav zdaj – in ta zdajšnjost je navzoča že lep čas: vsaj od svobodnjaških šestdesetih let naprej. Po spremembi političnega sistema v začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja se je perspektiva zagotovo nekoliko premaknila, sociološko ugotovljiva dejstva pa so se zameglila. Tako, denimo, konservativni govorci pogosto namigujejo na to, da je bil koren za »moralno izprijenost«⁷ socialističnega režima prav v njegovem odnosu do družine; torej do »biološke substance«⁸ naroda. Seveda ne gre za to ali je ta trditev resnična ali ne, tudi ne gre za vprašanje, ali je sploh dokazljiva, kajti gre za prisvojitve določene tematike, ki je vedno, povsod in vselej v meščanski epohi služila za poligon ideoloških bojev, ki so med drugim tudi boji za pripadnost državljanov določenemu pojmovanju form družbene (ko)eksistence. Forma sožitja med lju-

⁶ Ko je bilo konec enostrankarskega političnega sistema ali konec socializma kot družbenega reda – pustimo pa odprto vprašanje o tem, kaj se je v bolj dolgoročnem pogledu pravzaprav zgodilo s komunizmom –, so v Sloveniji vprašanja v registru spolne razlike postala poglavitni vir ideološko obarvanih grupiranj. Spremembe v konstituciji oblasti so nedvomno premaknile izhodišča njene reprodukcije v novonastali demokraciji, ko je vprašanje obvladovanja telesnosti in populacije (v navezavi z dramatisacijo narodnega vprašanja) prešlo v središče političnega diskurza. Verjetno bi dodatne razlage za to kazalo iskati v Foucaultovem pojmu biopolitike.